

Stowarzyszenie Prawo Dziecka,
Pięciolunii 1/23, 02-784 Warszawa
KRS: 0000665590

Warszawa, 5. czerwca 2018r

**Szanowny Pan
Jarosław Duda
Przewodniczący Komisji Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej Senatu RP**

**Szanowny Pan
Stanisław Gogacz
Przewodniczący Komisji Ustawodawczej Senatu RP**

Dotyczy: Druk 776

Opinia Stowarzyszenia Prawo Dziecka w przedmiocie projektu ustawy o zmianie ustawy Kodeks rodzinny i opiekuńczy, ustawy Kodeks postępowania cywilnego, oraz ustawy Kodeks karny (druk 776).

Szanowny Panie Przewodniczący,

Odnosząc się do przedłożonego projektu ustawy o zmianie ustawy Kodeks rodzinny i opiekuńczy, ustawy Kodeks postępowania cywilnego, oraz ustawy Kodeks karny (druk 776), chcielibyśmy przedstawić naszą opinię do proponowanych zmian. Wysoko oceniając kierunek proponowanych zmian, chcielibyśmy wesprzeć proces legislacyjny poprzez zaproponowanie kilku poprawek. Jednocześnie, mając na uwadze dyskusje toczącą się nad ww. projektem zmian w prawie, chcielibyśmy mocno wesprzeć stanowisko zwolenników szerokiego wprowadzenia pieczy równoważnej przedkładając aktualne zestawienie prac badawczych, które jednoznacznie wskazują na jej pozytywne skutki dla prawidłowego rozwoju dzieci, oraz aktualne statystyki stosowania pieczy równoważnej w wybranych krajach północnej półkuli.

1. Przeciwdziałanie alienacji rodzicielskiej – propozycje zmian w Kodeksie karnym i Kodeksie wykroczeń.

Uznając, że alienacja dzieci od jednego z rodziców jest zjawiskiem skrajnie negatywnym i stanowiącym zagrożenie dla dobra szczególnie chronionego, jakim jest w świetle konstytucji dobro dziecka, chcielibyśmy wzmocnić te aspekty projektowanych zmian, które mają na celu przeciwdziałanie temu złu. Proponujemy korektę zawartych w druku 776 propozycji zgodnie z naszymi postulatami, zawartymi w petycji wielokrotnej nr PW-9-01/17. Proponowane przez nas pierwotnie zmiany w Kodeksie wykroczeń oraz Kodeksie karnym naszym zdaniem lepiej definiują zło społeczne, jakim jest alienacja rodzicielska, jasno wskazując, że podmiotem poszkodowanym w wyniku czynu zabronionego jest dziecko a nie sąd. Zjawisko alienacji, jak wielokrotnie podkreślał Rzecznik Praw Dziecka, należy bowiem rozumieć jako stosowanie przemocy emocjonalnej wobec bliskich (m.in. wystąpienie RPD z dn. 21 kwietnia 2017 roku, znak GAB.422.5.2017.BS). Pierwotne propozycje zmian w kk i kw tworzą skuteczniejsze narzędzie przeciwdziałania alienacji, niż propozycje zmian w art. 244c, zawarte w druku 776 (jakkolwiek nie ma przeciwwskazań, by oba rozwiązania funkcjonowały równolegle). Szczególnie istotny jest jednak nie karny, ale prewencyjny charakter zmian: ustawodawca wystąpił w ten sposób

jasny sygnał, że kończy się tolerancja dla tego zjawiska, a jego ściganie będzie szybkie i skuteczne. I tak, proponowane przez nas zmiany to:

1. W Ustawie Kodeks wykroczeń tj. z dnia 3 lipca 2015 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 1094) dodaje się art. 106¹ § 1 i 2:

„Art. 106¹ § 1. Kto incydentalnie utrudnia lub uniemożliwia wykonanie kontaktów lub sprawowania opieki nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, wynikających z wykonalnego orzeczenia albo z wykonalnej ugody zawartej przed sądem lub przed mediatorem, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny nie niższej niż 200 zł.

§ 2. Usiłowanie jest karalne.”

2. W Ustawie Kodeks karny tj. z dnia 5 lipca 2016 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 1137), w art. 207 dodaje się § 4, 5 i 6:

„Art. 207 § 4. Kto utrudnia lub uniemożliwia wykonanie kontaktów lub sprawowania opieki nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, wynikających z wykonalnego orzeczenia albo z wykonalnej ugody zawartej przed sądem lub przed mediatorem, podlega karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 5. Jeżeli w wyniku czynu określonym w § 4 małoletni dozna uszczerbku na zdrowiu psychicznym, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 1 roku do lat 3.

§ 6. Jeżeli następstwem czynu określonego w § 4 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

Uzasadnienie:

- art. 106¹ Kodeksu wykroczeń – celem wprowadzenia proponowanego art. kodeksu wykroczeń jest szybkie reagowanie w przypadku naruszania prawa dziecka do kontaktu lub sprawowania opieki nad dzieckiem. Postępowanie w sprawach o wykroczenia charakteryzuje się szybkością działania, w szczególności Policja może nałożyć bezpośrednio podczas interwencji mandat karny. W przypadku odmowy przyjęcia mandatu karnego sprawa jest kierowana do Sądu, który może zastosować inne środki przewidziane w proponowanym przepisie, zaś w przypadku trudnej sytuacji materialnej osoby naruszającej prawa dziecka, adekwatnym rozwiązaniem może być skierowanie takiej osoby do prac społecznych. W § 2 art. 106¹ przewidziano, iż usiłowanie jest karalne, bowiem zgodnie z Kodeksem wykroczeń usiłowanie jest karalne, jeżeli przepis szczególny tak stanowi.
- art. 207 Kodeksu karnego – celem sprowadzenia proponowanych § 4,5,6 do obecnie istniejącego art. 207 KK jest penalizowanie uporczywego utrudniania kontaktów z dzieckiem czy też sprawowania pieczy/opieki. Obecnie zgodnie z załącznikiem B do Niebieskiej Karty utrudnianie kontaktów z bliskimi jest traktowane jako przemoc psychiczna, jednakże pojęcie znęcania się zawarte w art. 207 KK jest pojęciem szerokim i niedookreślonym, dlatego też wskazane jest zdefiniowanie wprost konkretnych zachowań podlegających penalizacji. Ewentualnie należało by rozważyć zdefiniowanie tych czynów karalnych w oddzielnym artykule 207a KK.

2. Zmiany w kodeksie rodzinnym i opiekuńczym.

Proponowane przez nas zmiany mają przede wszystkim na celu zapewnienie dziecku prawa do wychowania przez oboje rodziców. Ideą tych zmian jest zapewnienie dziecku warunków jak najbardziej zbliżonych do tych sprzed rozstania rodziców. Zmiany nie dotyczą rodziców stosujących nadużycia wobec dziecka, które sąd zobowiązany jest wyeliminować stosując art. 109 lub 111 krio. Uważamy, że można bardziej doprecyzować przepisy dotyczące wspólnej pieczy rodziców nad dzieckiem. Proponujemy następujące poprawki do projektu ustawy zawartego w druku nr 776:

W ustawie z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2017 r. poz. 682) wprowadza się następujące zmiany:

1. w art. 58 § 1a otrzymuje brzmienie:

„§ 1a. W braku porozumienia, o którym mowa w § 1, sąd, uwzględniając prawo dziecka do wychowania przez oboje rodziców może powierzyć wykonywanie władzy rodzicielskiej obojgu rodzicom w postaci pieczy równoważnej-naprzemiennej nad dzieckiem w ten sposób, iż dziecko będzie zamieszkiwało przemiennie z każdym z rodziców w równoważnych okresach, w przypadku:

- 1. zapewnienia dziecku tego samego środowiska szkolno-przedszkolnego,*
- 2. zapewnienia dziecku odpowiednich warunków bytowych i mieszkaniowych adekwatnych do jego wieku i poziomu rozwoju,*
- 3. ukończenia przez dziecko co najmniej 2. roku życia.*

Dodaje się paragraf „§ 1aa. Sąd może orzec pieczę w mniejszym wymiarze niż piecza, o której mowa w § 1a:

- 1. na wniosek rodzica, który nie może sprawować pieczy w tym wymiarze,*
- 2. dla rodzica, który podjął samodzielnie decyzję o istotnych sprawach dziecka uniemożliwiających sprawowanie pieczy równoważnej-naprzemiennej przez drugiego rodzica.”;*

2. art. 107 § 2 otrzymuje brzmienie:

- 1. „§ 2. W braku porozumienia, o którym mowa w § 1, sąd, uwzględniając prawo dziecka do wychowania przez oboje rodziców może powierzyć wykonywanie władzy rodzicielskiej obojgu rodzicom w postaci pieczy równoważnej naprzemiennej nad dzieckiem w ten sposób, iż dziecko będzie zamieszkiwało przemiennie z każdym z rodziców w równoważnych okresach, w przypadku:*
- 2. zapewnienia dziecku tego samego środowiska szkolno-przedszkolnego,*
- 3. zapewnienia dziecku odpowiednich warunków bytowych i mieszkaniowych adekwatnych do jego wieku i poziomu rozwoju,*
- 4. ukończenia przez dziecko co najmniej 2. roku życia.*

Dodaje się paragraf „§ 2a. Sąd może orzec pieczę w mniejszym wymiarze niż piecza, o której mowa w § 2:

- 1. na wniosek rodzica, który nie może sprawować pieczy w tym wymiarze,*

2. dla rodzica, który podjął samodzielnie decyzję o istotnych sprawach dziecka uniemożliwiających sprawowanie pieczy równoważnej-naprzemiennej przez drugiego rodzica.”.

Uzasadnienie

Uwzględniając uwagi, które wpłynęły podczas pracy Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji, uznaliśmy za niezbędne, by doprecyzować najważniejsze warunki sprawowania pieczy równoważnej. Proponowane przez nas punkty 1-3 w art. 58 § 1a i odpowiednio punkty 1-3 w art. 107 §2 określają warunki oczywiste i niezbędne do tego, aby można było orzec pieczę równoważną. Zawarcie ich w ustawie pozwoli zmniejszyć ewentualne kontrowersje wobec szerszego wprowadzenia instytucji pieczy równoważnej do prawa rodzinnego. Dodatkowo, § 1aa w art. 58 i odpowiednio § 2a w art. 107 mają za zadanie przeciwdziałać próbom obchodzenia proponowanych zmian poprzez działania sprzeczne z interesem dziecka, takie jak np. porwania rodzicielskie, tj. sytuacje, w których jeden z rodziców samowolnie zabiera dziecko i separuje je od drugiego rodzica np. wyjeżdżając za granicę.

3. Skutki pieczy równoważnej – aktualny stan badań.

Wobec toczącej się dyskusji z przeciwnikami proponowanych zmian krio, dążącymi do utrzymania obecnego, niewydolnego systemu, uznaliśmy za celowe przybliżenie aktualnego stanu badań dot. pieczy równoważnej. Jest to szczególnie istotne z powodu pokutowania w polskiej doktrynie prawa rodzinnego poglądu, iż model wychowawczy dzieci rozwiedzionych rodziców powinien polegać na określeniu jednego rodzica „pierwszoplanowego” i ograniczeniu roli drugiego¹. Stereotyp ten, utrwalony w latach 50 tych XX wieku w obliczu istotnych zmian społecznych i kulturowych, jakie zaszły od tego czasu nie ma już racji bytu. Potwierdzają to w zasadzie wszystkie poważne prace badawcze, publikowane w ciągu ostatnich dekad na świecie, ze szczególnym uwzględnieniem tych krajów, które pieczę równoważną stosują od dawna, bo tylko tam istnieje możliwość rzetelnego badania jej długofalowych skutków na licznych przykładach. Poniżej przedstawiamy najważniejsze i najnowsze prace w tym zakresie, wraz z krótkim omówieniem:

Fransson, E., Låftman, S.B., Östberg, V. et al. 2018, *The Living Conditions of Children with Shared Residence – the Swedish Example, Child Indicators Research June vol. 11, Issue 3, 861–883.*

<https://link.springer.com/article/10.1007/s12187-017-9443-1>

Celem badań było porównanie warunków życia dzieci wychowywanych w ramach pieczy równoważnej do warunków dzieci żyjących z obojgiem rodziców oraz dzieci wychowywanych wyłącznie przez jednego rodzica (sole custody). Autorka prowadziła badania na próbie liczącej 5 tysięcy dzieci w wieku od 10 do 18 lat oraz ich rodziców. Metodyka analizy zakładała przeanalizowanie ewentualnych czynników powodujących wzrost poziomu stresu u dzieci zmieniających regularnie miejsce zamieszkania i ocenę ich skutków. Badanie obejmowało analizę kilku grup wskaźników:

1. warunki ekonomiczne i materialne
2. relacje socjalne z rodzicami i rówieśnikami
3. zdrowie i zachowania związane ze zdrowiem

¹ https://www.iws.org.pl/pliki/files/kolor_IWS_Doma%C5%84ski%20M._Piecza%20naprzemienna.pdf

4. warunki bezpieczeństwa i higieny pracy w otoczeniu dzieci i w szkole
5. aktywności kulturowe i wypoczynek

Badanie przeprowadzono w oparciu o dane pozyskane przez szwedzką służbę statystyczną, dostępne w bazach: Swedish Living Conditions Survey (ULF) oraz Living Conditions Survey of Children (Child-ULF). Wyniki pracy oparte na serii modeli o linearnym prawdopodobieństwie pokazały, że większość wyników była podobna dla dzieci wychowywanych w ramach pieczy równoważnej i w ramach pełnej rodziny. Wyniki dzieci wychowywanych przez pojedynczego rodzica były natomiast w kilku aspektach wyraźnie gorsze. Warto zauważyć, że badania nad dziećmi wychowywanymi w ramach pieczy równoważnej są wykonywane w Szwecji systematycznie i na dużą skalę, obejmując setki tysięcy dzieci.

Bergström M, Fransson E, Modin B, et al., 2015, Fifty moves a year: is there an association between joint physical custody and psychosomatic problems in children? J Epidemiol Community Health vol. 69:769-774.

http://cache.media.education.gouv.fr/file/82/31/6/DEPP_EetF_2012_82_Familles_monoparentales_237316.pdf

Badania ze Szwecji, poruszające ważny problem, czy dzieci wychowywane w pieczy równoważnej (a tam to jest akurat 30-40% wszystkich dzieci rozwiedzionych rodziców) będą cierpieć na więcej dolegliwości psychosomatycznych związanych z trybem życia (wg. krytyków pieczy równoważnej miałyby one wynikać z braku stabilności, częstego przemieszczania się, braku jednego centrum życiowego itd.). Badanie oparte na dobrej próbie, na danych dotyczących 147839 studentów i studentek szwedzkich. Wyniki: zdecydowanie dzieci wychowywane w ON mają mniej dolegliwości psychosomatycznych, niż te wychowywane przez tylko jednego rodzica.

Nielsen, L., Shared Physical Custody: Summary of 40 Studies on Outcomes for Children, 2014, Journal of Divorce & Remarriage, Volume 55, Issue 8, 614–636.

http://aaml.org/sites/default/files/MAT111_1.pdf

Praca Lindy Nielsen z Departmentu Edukacji, Wake Forest University, Winston-Salem, North Carolina (USA) jest metaanalizą 40 prac naukowych poświęconych zagadnieniu skutków pieczy równoważnej, obejmujących ostatnie 25 lat. Pod pojęciem pieczy równoważnej (shared care lub precyzyjnie shared physical custody) autorka rozumie rozwiązania, w których dziecko spędza przemiennie czas z obojgiem rodziców, przy czym, jeśli czas ten nie jest równy, to nierówności nie przekraczają relacji 75% do 25%. Autorka chciała uzyskać odpowiedź na pytanie, czy wyniki kondycji psychofizycznej dzieci, które spędzają przynajmniej 35% czasu z każdym z rodziców różnią się – a jeśli tak, to jak, od wyników dzieci wychowywanych przez jednego rodzica (przeważnie matkę) z ograniczonym kontaktem z drugim rodzicem (przeważnie ojcem). We wszystkich analizowanych przez autorkę pracach badaniami objęto łącznie ponad 110 tysięcy dzieci z różnych krajów Europy i różnych stanów USA, w tym ponad 29 tysięcy dzieci wychowywanych w ramach pieczy równoważnej. 85% z analizowanych przez autorkę prac było publikowanych w recenzowanych czasopismach naukowych, pozostałe to raporty agend rządowych. Wszystkie prace spełniały kryteria baz PsycINFO oraz Social Science Research Index, co umożliwiło wiarygodne porównywanie wyników. Metodyka analizy obejmowała porównanie 5 głównych kategorii dobrostanu dzieci dla każdej badanej kategorii wiekowej, tj:

1. zdolności poznawcze i kwalifikacje szkolne, obejmujące m.in. stopnie szkolne, testy rozwojowe zdolności poznawczych, testy zdolności językowych.
2. stan emocjonalny i kondycja psychiczna, obejmujące m.in. częstotliwość deklarowanych stanów depresji, poczucia braku satysfakcji i in. wskaźników emocjonalnych.

3. obecność problemów behawioralnych, takich jak m.in. skłonności do agresji, wybuchowe i nieprzewidywalne zachowanie, trudności wychowawcze, uzależnienia od alkoholu i/lub narkotyków.
4. zdrowie fizyczne, w tym obecność chorób wywołanych stresem, zaburzenia snu i palenie tytoniu.
5. relacje między dzieckiem i ojcem, obejmujące m.in. ocenę komunikacji i odczuć względem siebie.

W konkluzji autorka stwierdza zauważa, że choć niektóre analizy były metodycznie bardziej wyrafinowane, niż inne, wszystkie zachowują bardzo wysoką zgodności konkluzji:

1. W przypadku pieczy równoważnej, wyniki dzieci ze wszystkich kategorii wiekowych były zauważalnie lepsze pod względem wskaźników stanu emocjonalnego, psychologicznego, behawioralnego i fizycznego.
2. Brak jakichkolwiek wskazań, iż piecza równoważna jest odpowiedzialna za jakiegokolwiek negatywne skutki dla kondycji dzieci
3. Wyniki dzieci nie były pozytywne jedynie w przypadku, gdy w rodzinie występowała przemoc i/lub z innych powodów dzieci nie były w stanie nawiązać pozytywnej relacji z ojcem
4. Jakkolwiek odnotowano, iż rodzice sprawujący pieczę równoważną wyróżniali się od innych nieco wyższymi dochodami i niższym poziomem konfliktu, żaden z tych czynników z osobna, lub łącznie nie wyjaśniał obserwowanych prawidłowości.

Låftman S.B., Bergström M., Modin B., Östberg V., 2014, Joint physical custody, turning toparents for emotional support, and subjective health: A study of adolescents in Stockholm, Sweden, Scandinavian Journal of Public Health, vol. 42, issue 5, 456-462.

<http://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/1403494814526798?journalCode=sjpc>

Badanie szeregu kryteriów kondycji emocjonalnej ponad 8 tys. dzieci funkcjonujących w ramach opieki naprzemiennej, wskazujące na pozytywne skutki tej formy sprawowania opieki nad dziećmi w porównaniu do wychowania przez jednego rodzica.

Warshak, Richard A., 2014, Social science and parenting plans for young children: A consensus report. Psychology, Public Policy, and Law, vol 20(1), 46-67.

https://www.chess.su.se/polopoly_fs/1.166729.1392279984!/menu/standard/file/Warshak-Social%20Science%20and%20Parenting%20Plans%20for%20Young%20Children%20final%20ms%20distribution%20copy.pdf

Praca podejmuje ważny problem dolnej granicy wieku dzieci funkcjonujących w ramach pieczy równoważnej. Autor omawiając prace różnych autorów wskazuje, iż pomiędzy badaczami istnieje generalny kompromis dotyczący tego, iż piecza równoważna może być zasądzana w odniesieniu do dzieci poniżej 4 roku życia, ponieważ nie stwierdzono jednoznacznie negatywnych skutków takiej praktyki, natomiast korzyści dla kondycji psychofizycznej dzieci są bezdyskusyjne.

Laurette Cretin, 2012, Les familles monoparentales et l'école : un plus grand risque d'échec au collège ?Éducation & formations vol. 82, 51-66.

http://cache.media.education.gouv.fr/file/82/31/6/DEPP_EetF_2012_82_Familles_monoparentales_237316.pdf

Badania dotyczące tego, jak dzieci wychowywane przez pojedynczych rodziców, oraz te wychowywane

w pieczy równoważnej (*résidence alternée*) radzą sobie z wyższą edukacją. Badania wskazują, że dzieci wychowywane przez samotnych rodziców mają mniejsze szanse na ukończenie studiów wyższych.

Kruk E., 2012, Arguments for an Equal Parental Responsibility Presumption in Contested Child Custody, *The American Journal of Family Therapy*, 40: 33–5.

<http://sharedparentingworks.org/wp-content/uploads/2013/11/Arguments-for-an-Equal-Parental-Responsibility-Presumption-in-Contested-Child-Custody.pdf>

Praca omawia listę 16 argumentów za stosowaniem pieczy równoważnej.

Bauserman R., 2002, Child Adjustment in Joint-Custody Versus Sole-Custody Arrangements: A MetaAnalytic Review, *Journal of Family Psychology*, vol. 16, no. 1, 91–102.

<https://www.apa.org/pubs/journals/releases/fam-16191.pdf>

Praca Roberta Bausermana z Departamentu Zdrowia i Higieny Psychiczej w Baltimore jest metaanalizą publikowanych i niepublikowanych badań klinicznych i innych analiz, obejmującą studia 2660 przypadków, w tym 814 dzieci wychowywanych w ramach pieczy równoważnej. Metodyka pracy zakładała obróbkę danych pozyskanych z baz analiz statystycznych PsycINFO, Sociofile, oraz Dissertation Abstracts International. Do metaanalizy wybrano dane porównywalne pod względem przyjętych wskaźników. Wyniki omawianej pracy pokazały, że dzieci wychowywane w ramach pieczy równoważnej wykazywały lepsze zdolności adaptacyjne (przystosowanie społeczne), niż dzieci wychowywane przez jednego rodzica, porównywalne do zdolności adaptacyjnych dzieci wychowywanych w pełnych rodzinach. System pieczy równoważnej miał jego zdaniem także pozytywny wpływ na angażowanie się obojga rozwiedzionych rodziców w opiekę nad dzieckiem. W systemie tym szczególnie ważne było spędzanie znaczącego czasu z ojcem. Piecza równoważna nie wykazywała korzystnego wpływu jedynie w dwóch badaniach klinicznych w sytuacji szczególnie wysokiego poziomu konfliktu pomiędzy rozwiedzionymi rodzicami. Autor podkreśla, że na niektórych obszarach sędziowie wykazują silną preferencję dla orzekania wyłącznej opieki matki (*Maternal custody*), niechętnie umożliwiając także opiekę nad dzieckiem ojcom w ramach pieczy równoważnej. Tymczasem według niego badania nie potwierdzają opinii krytyków tego rozwiązania, iż dziecko będzie miało problem z przyzwyczajeniem się do dwóch miejsc zamieszkania lub będzie czuło się rozdarte pomiędzy dwojgiem rodziców. Jego zdaniem przeanalizowane badania wyraźnie wskazują, iż piecza równoważna zazwyczaj nie wykazuje szkodliwego wpływu na samopoczucie dziecka, natomiast może być dla niego korzystna. Autor zaleca zatem, by nie zniechęcać rodziców do stosowania pieczy równoważnej. W jego opinii przeciwwskazaniem są jedynie szczególne przypadki (np. agresja lub silne zaniedbywanie dziecka przez jednego z rodziców).

4. Opieka naprzemienna na świecie – dane porównawcze.

Obecnie w Polsce piecza równoważna jest to zasądzana przez sądy rodzinne w około 0,6% - 0,7% wszystkich orzeczeń dotyczących wykonywania władzy rodzicielskiej rodziców żyjących w rozłączeniu. W miarodajnej większości pozostałych przypadków sąd ogranicza jednemu z rodziców możliwość faktycznego wychowania dziecka, przy czym tzw. kontakty dla rodzica „drugoplanego” określane są w taki sposób, że w 50% takich orzeczeń nie ma on możliwości nocowania u siebie dziecka, czy spędzania z nim wakacji. Stan ten dramatycznie odstaje od tego, co możemy obserwować w innych państwach

zachodnich, gdzie istnieją znacznie wyższe świadomości tego, iż w wychowaniu dziecka musi uczestniczyć oboje rodziców, a piecza równoważna ma ugruntowaną pozycję w orzecznictwie. I tak, jej udział w całkowitej ilości orzeczeń dotyczących ustalania regulacji władzy rodzicielskiej rodziców żyjących w rozłączeniu kształtuje się dla wybranych państw następująco:

- **Belgia w zależności od okręgu administracyjnego do 33%,**
- **Francja jw. do 25%²,**
- **Szwecja jw. do 40%,**
- **Finlandia jw. do 46%,**
- **USA jw. do 30%,**
- **Hiszpania jw. do 38%³,**
- **Norwegia średnio 25%(2014r)⁴,**
- **Wielka Brytania średnio 17%,**
- **Holandia średnio 27%⁵,**
- **Dania średnio 20%,**

Dane, o ile nie podano inaczej, pochodzą jednego źródła⁶

5. Podsumowanie

Nawet pobieżne zapoznanie się z przedstawionymi wyżej wynikami badań, jak i zwiększającym się stale zakresem stosowania pieczy równoważnej w państwach zachodnich nie pozostawia wątpliwości, że w przypadku rodziców żyjących w rozłączeniu jest to forma sprawowania władzy rodzicielskiej najlepsza z dla dziecka. Co więcej, cytowane wyżej badania dowodzą, że stosowanie pieczy równoważnej przyczynia się istotnie do obniżenia konfliktu między rozstającymi się rodzicami, ponieważ zmusza ich do współpracy i nie tworzy szkodliwej sytuacji, gdy jeden z rodziców posiada bezzasadnie uprzywilejowaną pozycję względem drugiego i nie jest zainteresowany szukaniem porozumienia. Dowodzą tego również badania wskazujące, że ilość wniosków o zmianę orzeczonej pieczy równoważnej w ciągu kilku lat po wyroku sądu nie przekracza 10% wszystkich orzeczeń. Porównując to z wieloletnimi bataliami sądowymi, które są charakterystyczne dla systemu obowiązującego w Polsce można założyć, że proponowane zmiany w prawie przyczynią się również do udroźnienia sądownictwa rodzinnego i skrócenia czasu postępowań. Głęboko wierzymy, że fakty i obiektywne badania pomogą przełamać ukształtowane kilkadziesiąt lat temu stereotypy, na których bazuje obecne orzecznictwo⁷. Mamy nadzieję, że wspólnie uda nam się doprowadzić do końca prace nad zmianą prawa w najlepszym interesie polskich dzieci.

² https://www.huffingtonpost.fr/michel-grangeat/4-raisons-pour-lesquelles-la-question-de-la-residence-alternee-n_a_21663256/

³ https://elpais.com/elpais/2018/03/22/mamas_papas/1521709662_920896.html

⁴ <https://www.fhi.no/en/publ/2017/hva-er-konsekvensene-av-delt-bosted-for-barn-en-systematisk-oversikt/#knowledge-gaps-and-research-needs>

⁵ <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2017/51/ruim-kwart-gescheiden-ouders-kiest-voor-co-ouderschap>

⁶ z E., Fransson et. al., 2016. Why should they live more with one of us when they are children to us both?: Parents' motives for practicing equal joint physical custody for children aged 0–4, Children and Youth Services Review, vol. 66, 154-160 (<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0190740916301554>)

⁷ https://www.iws.org.pl/pliki/files/kolor_IWS_Doma%C5%84ski%20M_Piecz%C5%84ska%20naprzemienna.pdf; Kodeks Rodzinny i Opiekunów. Komentarz (2018), Krzysztof Pietrzykowski.